

תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו שמונה שאלות. עליך לענות על חמש שאלות. $100 = 20 \times 5$ נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה). רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה — 20 נקודות).

1. קרא שיר השירים, ב', 1-13.

אֲנִי חֲבַצְלֶת הַשָּׂדֶה שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים
 בֵּין רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוּדִי בֵּין
 הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חֲמַדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲכִי: הִבִּיאֲנִי
 אֶל-בֵּית הַיּוֹן וְדָגְלוּ עָלַי אֲהָבָה: סִמְכוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדּוֹנִי
 בַּתְּפוּחִים כִּי-חֹלֶת אֲהָבָה אָנִי: שְׁמָאֲלוּ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְּיֵנוּ
 וְתַחֲבִקֵנִי: הִשְׁפַּעְתִּי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ
 בְּאֵילֹת הַשָּׂדֶה אִסְתַּעֲרִיו וְאִסְתַּעֲוֲרִיו אֶת-הָאֲהָבָה עַד
 שְׁתַּחֲפֹץ: קוֹל דּוּדִי הִנֵּה-זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים
 מִקַּפֵּץ עַל-הַגְּבָעוֹת: דּוֹמָה דּוּדִי לַעֲבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאֵילִים
 הַנִּהְיָה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלָּנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלָלוֹת מַעֲיִץ מִן-
 הַחֲרָבִים: עֲנָה דּוּדִי וְאֶמַר לִי קוֹמִי לָךְ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וְלִכְי-
 לָךְ: כִּי-הִנֵּה הִסְתּוֹ עֲבַר הַגֶּשֶׁם חֶלֶף הֶלֶךְ לוֹ: הִנְצַנִם נִרְאוּ
 בְּאֶרֶץ עֵת הַזֹּמֵר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמָע בְּאֶרְצָנוּ: הִתְאַנְּה
 חֲנֻטָּה פְּגִיָּה וְהִגְפָּנִים וְסִמְדָר נָתַנוּ רִיחַ קוֹמִי לְכִי רַעֲיָתִי יַפְתִּי לָךְ
 וְלִכְי-לָךְ:

א. קרא פסוק 3 ואת פירוש רש"י שלפניך.

כתפוח – אילן של תפוח, כשהוא בין אילני סרק חביב מן כולן, שפריו טוב בטעם ובריח.
 כן דודי בין הבנים – בין הבחורים. והדוגמה: כן הקדוש ברוך הוא מכל האלוהים נבחר, לפיכך
 בצלו חמדתי וישבתי.

(1) על פי רש"י, יש שתי שיטות פרשנות להבנת המשמעות של הפסוק.

ציין את שתי השיטות, והסבר את הפסוק על פי כל אחת משיטות אלו. (6 נקודות)

(2) הדוגמה שמביא רש"י בפירושו עלולה לעורר קושי תאולוגי. הסבר את הקושי הזה.
 (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-13 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 1-8.

בשני הקטעים יש ביטוי לממד הזמן. ציין נקודת דמיון בין ממד הזמן שבא לידי ביטוי
 בפסוקים 10-13 בקטע שלפניך לממד הזמן שבא לידי ביטוי בקהלת, ג', 1-8.
 הסבר את תשובתך. (8 נקודות)

2. קרא שיר השירים, ח', 12-1.

א מי יתנך באח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ
 ב אשקך גם לא יבזו לי: אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני
 ג אשקך מיין הרקח מעסים רמני: שמאלו תחת ראשי וימינו
 ד תחבקני: השבעתי אתכם בנות ירושלם מהתעירו וימה-
 ה תעדרו את האהבה עד שתחפץ: מי זאת
 ו עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתני
 ז שמה חבלתך אמן שמה חבלה ילדתך: שימי כחותם
 ח על לבך כחותם על זרועך כיעצה כמות אהבה קשה
 ט כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתי: מים רבים לא
 יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש
 י את כל הון ביתו באהבה בזו יבזו לו: אחות
 י לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידבר-
 יי בה: אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואסדלת היא
 יב נצור עליה לוח ארז: אני חומה ושדי במגדלות אז הייתי
 יג בעיניו כמוצאת שלום: כרם היה לשלמה בבצל המון נתן
 יד את הכרם לנזרים איש יבא בפריו אלה כסף: כרמי שלי
 יה לפני האלה לך שלמה ומאתים לנזרים את פרו:

א. (1) על פי קטע זה, הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות, אך מנסה למרוד בהן.

הוכח קביעה זו. בסס את דברך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם שיר השירים, א', 6.

על פי פסוק זה, האם הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות?

הסבר את תשובתך. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 6-7 בקטע שלפניך ואת דברי רוני מגידוב הנוגעים לדימויים ולמטפורות

שבפסוקים אלה.

דימויים אלו מבקשים להביע את כוחה העצום והבלתי מרוסן של האהבה, כוח שאי אפשר לדמותו לכוחות אנושיים.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון הרטמן, עמ' 17)

הסבר כיצד דברי מגידוב באים לידי ביטוי בשניים מן הדימויים והמטפורות שבפסוקים אלה.

(8 נקודות)

א וּלְנַעֲמִי מִידַע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת מוֹדַע
 ב אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בָּעַז: וַתֹּאמֶר רֹות הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֲלֶכָּה-
 ג נָא הַשָּׂדֶה וְאַלְקוּטָה בַשָּׂבָלִים אַחֵר אֲשֶׁר אֲמָצֵא-חֵן בְּעֵינָיו
 וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בָתִּי: וְתֵלֶךְ וְתִבּוֹא וְתִלְקֹט בַשָּׂדֶה אַחֲרֵי
 ד הַקּוֹצְרִים וַיִּקֶּר מִקְרָה חֲלֻקַת הַשָּׂדֶה לְבָעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
 ה אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנֵּה-בָּעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הִי-
 ו עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכְךָ ה': וַיֹּאמֶר בָּעַז לְנַעֲמִי הִנָּצַב
 ז עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעַר הִנָּצַב עַל-
 ח הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבָה עַם-נַעֲמִי מִשְׁדֵּי
 ט מוֹאֵב: וַתֹּאמֶר אֲלֻקּוּטָה-נָא וְאִסַּפְתִּי בַעֲמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים
 י וְתִבּוֹא וְתַעֲמֹד מֵאֵז הַבָּקָר וְעַד-עֹתָה זֶה שְׁבֹתָהּ הַבֵּית
 יא מְעֻט: וַיֹּאמֶר בָּעַז אֶל-רֹות הֲלֹא שָׁמַעַתְ בָּתִּי אֶל-תִּלְכִּי
 יב לְלָקֹט בַּשָּׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם-
 יג נַעֲרָתִי: עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא
 יד צִוִּיתִי אֶת-הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נָגֹעַ וְצִמַּת וְהִלַּכְתְּ אֶל-הַפְּלִים
 טו וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוּן הַנַּעֲרִים: וְתַפְּלִי עַל-פְּנֵיהָ וְתִשְׁתַּחֲוּ
 טז אַרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מַצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאַנְכִי
 טז נִכְרִיָּה: וַיַּעַן בָּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הִגֵּד הִגֵּד לִי כָּל אֲשֶׁר-עָשִׂית
 יז אֶת-חֲמוּמְךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וְתַעֲזֹבִי אֲבִיךָ וְאֶמְךָ וְאֶרְץ
 יח מוֹלַדְתְּךָ וְתִלְכִי אֶל-עַם אֲשֶׁר לֹא-יִדְעֶתָ תְּמוּל שְׁלֹשׁוֹם: וַיִּשְׁלַם
 יט ה' פְּעֻלָּךְ וְתָהִי מִשְׁכְּרֹתְךָ שְׁלֹמָה מֵעַם ה': אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כ אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסּוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו: וַתֹּאמֶר אֲמָצֵא-חֵן בְּעֵינֶיךָ
 כא אֲדֹנָי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל-לֵב שְׁפַחְתָּךְ וְאַנְכִי לֹא אֶהְיֶה
 כב כְּאַחַת שְׁפַחְתְּךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ בָּעַז לָעַת הָאֵכָל גְּשִׁי הֲלֹם וְאֵכָלָת
 כג מִן-הַלֶּחֶם וְטִבַּלְתְּ פִּתְךָ בַּחֲמֵץ וְתִשָּׁב מִצֵּד הַקּוֹצְרִים וַיַּעֲבֹט-
 כד לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּר: וְתִקֵּם לְלָקֹט וַיַּעַז בָּעַז אֶת-
 כה נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעַמָּרִים תִּלְקֹט וְלֹא תְכַלִּימוּהָ: וְגַם שָׁלַ-
 כו תִּשְׁלֹו לָהּ מִן הַצִּבְתִּים וְעִזּוֹבֹתֶם וְלֻקּוּטָה וְלֹא תִגְעְרוּ-בָּהּ:

- א. (1) קרא פסוקים 11-12 בקטע שלפניך וגם **בראשית**, י"ב, 1-3. לדעתך, למי מן הדמויות היה קשה יותר לעזוב את מולדתה — לאברהם או לרות? נמק את דבריך. (8 נקודות)
- (2) על פי דברי בַּעֲזָז, מה מבטאת הליכתה של רות אחר חמותה? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך ואת דברי פרנק פולק שלפניך. [...] כאשר מתרחש אירוע מקרי לכאורה, קיימת לעולם האפשרות שהדברים זומנו על פי ההשגחה.
- (פולק, פ' [1994]. **הסיפור במקרא — בחינות בעיצוב ובאמנות**. ירושלים: מוסד ביאליק, עמ' 253)
- הסבר והדגם את דברי פולק על פי פסוקים אלה. (6 נקודות)

4. קרא רות, ד', 11-17.

י' וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּשָׂעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתְּן
ה' אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׂתֵי־הֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חֵיל בְּאִפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית
יב לָחֶם: וַיְהִי בֵּיתְךָ כְּבֵית פְּרִיץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר לַיהוּדָה מִן־
יג הָזֶדַע אֲשֶׁר יִתֵּן ה': לָךְ מִן־הַנְּעֵדָה הַזֹּאת: וַיִּקַּח בָּעֵז אֶת־דְּרוֹת
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן ה' לָהּ הָרְיוֹן וַתֵּלֶד בֶּן:
יד וַתֹּאמְרֵנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֲמִי בְרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ
טו גֹּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: וְהָיָה לָךְ לְמִשְׁיֵב נַפְשׁ
וּלְכַלְכֵּל אֶת־שִׁיבְתְּךָ כִּי כָלַתְךָ אֲשֶׁר־אַהֲבָתְךָ יִלְדְתוּ אֲשֶׁר־הִיא
טז טוֹבָה לָךְ מִשְׁבַּעַת בָּנִים: וַתִּקַּח נָעֲמִי אֶת־הַיֶּלֶד וַתִּשְׁתָּהּ
יז בְּחִיקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִמָּנָת: וַתִּקְרָאנָה לּוֹ הַשְּׂכָנֹת שֵׁם לֵאמֹר
יְלִדְבֶן לְנָעֲמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יֵשׁי אֲבִי־דוֹד:

א. (1) העתק מן הקטע שני ביטויים המביעים קבלה של נישואי בעז ורות, והסבר

כל אחד מן הביטויים שהעתקת. (6 נקודות)

(2) הסבר מדוע היה צורך להביע קבלה של נישואים אלה. (4 נקודות)

ב. החוקרים י' זקוביץ' וי' קליין חלוקים בנוגע לזמן חיבור מגילת רות (מגילות, עולם התנ"ך,

עמ' 73-74).

ציין מהי הטענה של כל אחד מן החוקרים, וכתוב ראייה אחת שמביא כל אחד מן החוקרים

לביסוס טענתו. (סך הכול – שתי ראיות). (10 נקודות)

5. קרא איכה, ד', 13-1.

א איכה יועם זהב ישנא הפתם הטוב תשתפכנה אבני־קדש
 ב בראש כל־חוצות: בני ציון היקרים המסלאים בפז איכה
 ג נחשבו לנבלי־חרש מעשה ידי יוצר: גם־תנין חלצו שד תנים
 ד היניקו גוריהן בת־עמי לאכזר כי ענים במדבר: דבק לשון פיענים
 ה יונק אל־חפו בצמא עוללים שאלו לחם פדש אין להם:
 ו האכלים למעדנים נשמו בחוצות האמנים עלי תולע חבקו
 ז אשפתות: ויגדל עון בת־עמי מחטאת סדם ההפוכה כמו־
 ח רגע ולא־חלו בה ידים: וכו נזיריה משלג צחו מחלב אדמו
 ט עץ מפנינים ספיר גזרתם: חשך משחור תארם לא נכרו
 י בחוצות צפד עורם על־עצמם יבש היה כעץ: טובים היו
 יא חללי־חרב מחללי רעב שהם יזבו מדקרים מתנובות שדי:
 יב ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות למו בשבר
 יג בת־עמי: בלה ה־ את־חמתו שפך חרון אפו ויצת־אש כל
 יד בציון ותאכל יסדתיה: לא האמינו מלכי־ארץ וכל יושבי
 יז תבל כי יבא צר ואויב בשערי ירושלם: מחטאת נביאיה
 עונת כהניה השפכים בקרבה דם צדיקים:

א. בקטע שלפניך המחבר מזכיר שחלו שינויים בצבעים אחדים.

(1) ציין מהי המטרה של המחבר באזכור זה. (4 נקודות)

(2) על פי הקטע, ציין שתי דוגמאות לשינויים שחלו בצבעים, והסבר כיצד כל אחת מן

הדוגמאות מבטאת את המטרה של המחבר שצינת בתת־סעיף (1). (6 נקודות)

ב. בקינה שלפניך באה לידי ביטוי סיבתיות כפולה לחורבן יהודה: גורם אלוהי וגורם אנושי.

(1) הבא מן הקטע ראיה אחת לגורם אלוהי וראיה אחת לגורם אנושי. הסבר כל אחת

מן הראיות שהבאת. (5 נקודות)

(2) לדעתך, מהו הגורם העיקרי שבא לידי ביטוי בקטע שלפניך — הגורם האלוהי או

הגורם האנושי? הסבר את תשובתך. (5 נקודות)

6. קרא קהלת, ב', 20-4.

הגדלתי מעשי בנתי לי בתים
 נטעתי לי כרמים: עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ
 כל-פרי: עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח
 עצים: קנתי עבדים ושפחות ובני-בית היה לי גם מקנה בקר
 וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם: כנסתי לי
 גם-כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים
 ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושרות: וגדלתי והוספתי
 מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי: וכל אשר
 שאלו עיני לא אצלתי מהם לא-מנעתי את-לבי מכל-שמחה
 כי-לבי שמח מכל-עמלי וזה-היה חלקי מכל-עמלי: ופניתי
 אני בכל-מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה
 הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש: ופניתי אני
 לראות חכמה והוללות וסכלות כי ומה האדם שיבוא אחרי
 המלך את אשר-כבר עשהו: וראיתי אני שיש יתרון לחכמה
 מן-הסכלות כיתרון האור מן-החשך: החכם עיניו בראשו
 והכסיל הולך וידעתי גם-אני שמקרה אחד יקרה את-
 כלם: ואמרתי אני בלבי במקרה הכסיל גם-אני יקרני ולמה
 חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם-זה הבל: כי אין זכרון
 לחכם עס-הכסיל לעולם בשכבר הימים הבאים הכל נשכח
 ואיך ימות החכם עס-הכסיל: ושנאתי את-החיים כי רע עלי
 המעשה שנעשה תחת השמש כי-הכל הבל ורעות רוח:
 ושנאתי אני את-כל-עמלי שאני עמל תחת השמש שאניחנו
 לאדם שיהיה אחרי: ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלט
 בכל-עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש גם-זה הבל:
 וסבותי אני לראש את-לבי על כל-העמל שעמלתי תחת
 השמש:

א. קרא את דברי מיכאל פוקס שלפניך.

לפי השקפת קהלת, מבטלת אפוא האוניברסליות של המוות את ערכה של כל פעולה, שהיה בכוחה להביא תועלת לאדם.

(פוקס, מ' [1988]. יחסיות הערכים בחיי האדם. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך, [כרך מגילות, עמ' 24]. רביבים)

על פי הקטע **מקהלת** שלפניך, ציין שתי פעולות שפוקס מתכוון אליהן בדבריו, והסבר את דברי פוקס בנוגע ל**כל אחת** מן הפעולות שציינת. (12 נקודות)

ב. צירוף המילים "תחת השמש" מופיע כמה פעמים בקטע שלפניך.

לדעתך, האם החזרה על צירוף זה מדגישה את הטון האופטימי או את הטון הפסימי על פי ההקשר של דברי קהלת בקטע שלפניך? נמק את דברך. (8 נקודות)

7. קרא קהלת, י"ב, 7-1.

א וזכר את־בֹּדֶאֱיִךְ בַּיָּמִי בַּחֲוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ
 ב יָמֵי הָרֶעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֶפֶץ: עַד
 אֲשֶׁר לֹא־תַחֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 ג הָעָבִים אַחֵר הַגֶּשֶׁם: בְּיוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבֵּית וְהַתְּעוֹתוֹ
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל וּבְטָלוּ הַטַּחֲנוֹת כִּי מַעֲטוּ וַחֲשָׁכוּ הָרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת:
 ד וּסְגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹךְ בְּשֶׁפֶל קוֹל הַטַּחֲנָה וַיָּקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
 ה וַיִּשְׁחוּ כָל־בָּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגִּבֵּה יִירָאוּ וְחַתַּחֲתַיִם בְּדֶרֶךְ
 וַיִּנָּאץ הַשָּׁקֵד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וַתִּפֹּר הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם
 ו אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בְּשׁוֹךְ הַסּוּפָדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחֹק
 חֶבֶל הַפֶּסֶף וְתֵרֶץ גִּלְתָּ הַזֶּהָב וְתִשָּׁבֵר כֹּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנִרְץ
 ז הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעֶפֶר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ
 תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

א. קרא את דברי רוני מגידוב שלפניך.

קהלת [...] מתאר תיאור מפוכח של הצרות, הקושי והסלידה שמעוררת ההודקנות.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון שלום הרטמן, עמ' 91)

על פי הקטע מקהלת שלפניך, ציין שתי דוגמאות המבטאות קביעה זו, והסבר כל אחת מהן.
 (8 נקודות)

ב. קרא את דברי שרה יפת שלפניך.

דברי קהלת רצופים היגדים סותרים כמעט בכל נושא בעל חשיבות.

(יפת, ש' [2007]. חירות הרוח – משנת קהלת לדורות. בתוך שגיא, א' [עורך] ספר מיכאל: בין הזמן הזה

לימים ההם, ירושלים: כתר. עמ' 99)

קרא פסוק 7 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 21.

בכל אחד מפסוקים אלה באה לידי ביטוי השקפה מסוימת.

(1) הדגם את דברי יפת באמצעות ההשקפה שבאה לידי ביטוי בכל אחד מפסוקים אלה.

הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, ב', 7.

איזו מן ההשקפות יכולה לבוא לידי ביטוי בתיאור בריאת האדם בבראשית, ב', 7?

/המשך בעמוד 11/

נמק את דבריך. (6 נקודות)

שים לב: שאלה 8 בעמוד 12

8. קרא אסתר, ג'.

א אַחֲשֵׁרוֹשׁ אֶת־הַמֶּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי וַיִּנְשְׂאָהּ וַיֵּשֶׁם אֶת־
 ב כָּסָאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂדִים אֲשֶׁר אֵתוֹ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
 ג בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ
 וּמֶרְדֵּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
 ד בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמֶרְדֵּכִי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי
 בְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לְרֹאוֹת
 ה הַיַּעֲמָדוֹ דְּבַר־י מֶרְדֵּכִי כִי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: וַיֵּרָא הַמֶּן
 ו כִּי־אֵין מֶרְדֵּכִי כְרָע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֹא הַמֶּן חֲמָה: וַיִּבְזּוּ בְּעֵינָיו
 לְשַׁלַּח יָד בְּמֶרְדֵּכִי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מֶרְדֵּכִי וַיִּבְקֹשׁ
 ז הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אַחֲשֵׁרוֹשׁ
 עִם מֶרְדֵּכִי: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִסָּן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
 פ עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ הָפִיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי
 ח הַמֶּן מִיּוֹם וָלַיִם וּמִחֹדֶשׁ לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ
 אָדָר: וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ יֵשֶׁנּוּ עַם־
 אֶחָד מִפָּזָר וּמִפָּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתָךְ וּדְתֵיהֶם
 ט שְׁנוֹת מִכָּל־עַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שׁוּהָ
 לְהַנִּיחָם: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
 י כֶּבֶד־כֶּסֶף אֲשָׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהַבִּיא אֶל־גִּבּוֹ
 יא הַמֶּלֶךְ: וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמֶּן בֶּן־
 יב הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמֶּן הַכֶּסֶף
 נָתַן לָךְ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיִּקְרָא סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ
 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב בְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה
 הַמֶּן אֶל אַחֲשֵׁר־פְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפָּחוֹת אֲשֶׁר וְעַל־מְדִינָה
 וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם
 יג כָּל־שׁוֹנֵי בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:
 וְנִשְׁלָחוּ סִפְרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד
 לְהָרַג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנְּעֵר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים
 בְּיוֹם אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר

בְּאִמְרָם

יד וְשָׁלַם לְבוֹז: פֶּתַח שַׁגְן הַכֶּתֶב לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה
טו גְּלוּי לְכָל-הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה: הָרָצִים יֵצְאוּ
דְחוּפִים בְּדֶבֶר הַמֶּלֶךְ וְהָדָת נִתְּנָה בְּשׁוֹשָׁן הַבִּיָּדָה וְהַמֶּלֶךְ
וְהָמָן יֵשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשָׁן נְבֻכָה:

א. קרא את דברי אדל ברלין שלפניך.

יועציו [של המלך] [...] הופכים עכבר להר [...] הענשת כל מי שמשתייך לקבוצה מסוימת בעבור חטאו של חבר אחד.

(ברלין, א' [2001]. **אסתר עם מבוא ופירוש**, תל אביב: עם עובד, עמ' 73)

(1) קרא גם **אסתר**, א', 16-17.

הוכח את הטענה של ברלין על פי פסוקים אלה ועל פי הקטע שלפניך. (5 נקודות)

(2) לדעתך, האם הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן היה מוצדק? נמק את תשובתך.

בתשובתך התייחס לתוצאות הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-15 בקטע שלפניך.

בפסוק 15 נרמזת ביקורת על המלך ועל המן.

קרא גם **בראשית**, ל"ז, 23-25. בפסוקים אלה נרמזת ביקורת על התנהגות האחים

כלפי יוסף.

(1) הסבר את הביקורת הנרמזת בכל אחד מן הקטעים. (5 נקודות)

(2) לדעתך, באיזה משני הקטעים באה לידי ביטוי התנהגות חמורה יותר?

נמק את דבריך. (5 נקודות)

בהצלחה!